

Aýna döwükleri

Category: Kitapcy, Oýlanmalar, Sözler
написано kitapcy | 24 январа, 2025
Aýna döwükleri KIRIK AYNALAR

“Bir ayna da, bazı bazı, bir tuz gölü gibi gözleri yakar.”

Exupery

Hüznü sonsuzmuş gibi hissettiren bir nağme sürüyor içimde. Bir türlü bitmeyen yollara mecbur bir yolcu için hasret öyle eski, öyle uzun bir takvim ki mesafelerinde kaybolmayacak gönül bulunmaz.

O mesafelerde kaybolmayı ben seçmemiştim. Düze çıkmayı düşlerken, sineme aşılamayan kalelerin surları örülüyordu, farkında olamamıştım. O mesafelerin kalbimdeki derinliklerine fenerini yakınca seneler, hasretin, bir sevgilinin ölü bedeni gibi kalbimde boylu boyunca uzanan sûretini gördüm. Derindi, keskindi, acımasızdı. Benimle aynı kapılarda, aynı yollarda, aynı hikâyedeydi. Şimdi o kapılar, o yollar çok uzaklarda kaldı; ama hikâye bende hâla.

Hikâyede hasretin izini sürüyordum ve bitkindim. Ardımda uzanan yollarda o hikâyeden çıkıp çıkamayacağımı bilmiyordum. O hikâye bir gün hangi manayı kazanır öğrenmek istiyordum. Aynı hikâyede annem beni hasretlere hazırlıyordu. Oysa o çok sevdiği türkülerin, gizli gözyaşlarının, solgun mektupların ardında o da öğrenmeye uğraşıyordu hâla.

Unutmaktan korkar gibi söylemekten usanmadığı hasret türkülerinde, dönüp dönüp okuduğu mektuplarda, kopamadığı geçmiş zamanda ne buluyordu annem? Hep dokunaklı hatıralar oluyordu annemi kendine bağlayan; neyin nesiydi bu bağ...

Bir gün geldi o sözlerin hikâyesi benim de kalbime hünkâr oldu.

Hâla ben de kalan o hikâye yüreğimi tahtının dibine taşıdı ve ben o hikâyenin tahtı önünde bükülen boynumu kaldıramadım daha.

Annem ve ben “tayininiz falancayadır” tebliğlerinin peşinden

savrulduk durduk babacığımın ardı sıra. Savrulduk diyorum, çünkü her tayin tebliği kalbimizi altüst eden bir karayel olurdu. Annem, “Kendimi bir ada gibi hissediyorum” derdi, “ yaz gelince güzelliği fark edilen ve insanların bu güzelliğin içine girip, zevk edip sonra hatıralarının silüetlerini bırakarak terk ettikleri bir yaz adası...” İlk zamanlar annem derdim ki, “ Hem böyle sitem ediyorsun hem de o hatıralardan sıyrılıp kendi güzelliğinle ıssızlığında yaşamayı denemiyorsun, istemiyorsun bunu.” Solgun bir gülümseme belirirdi dudaklarında, “Sen denersin” derdi bana, “ sen istersin...”

Annemin, hüznlerinden, hasretlerinden kopmak istemediği hatıralarını, anneannemden ona yadigâr kalan sandıkta sakladığı birkaç parça eşyaya benzetirdim. Bayramlık saf ipek çuha renkli bir yeldirme, siyah kadife bir fistan, pembe işlemeli bir mendil, ahşap bir tespih... Anneannem bu eşyaların yaşamasını istermiş; annem de öyle, hasretlerinin yaşamasını isterdi. Hep ona hüznü veren insanlar ve mekânlar olurdu kalbinde. Usanmadan anardı birkaç dostu ve mekânı; arardı... Taşınırken bırakmak zorunda kaldığı çiçeği bile özlerdi annem! “Ne tuhaf “ derdi, “o çiçekle aynı odada geçirdiğim vakitlere ihanet ediyormuşum gibi geliyor bana.” “Ah anne” derdim, “senin kalbin bir çiçekten daha ayrılmaya dayanamaz, bırak bir dosttan bir şehirden ayrılmayı.” Gülerdim. “Kim bilir Beria, senden nasıl ayrılacak?” derdi. Solardı gülümsemem.

Ah zaman... acımasız hikâyeci, bilge muallim.

Onun öğretmesi yaklaşanı ulaştırmak, kaynaştırmaktır yürekte. Hasretleriyle kurulu hikâyeye taşıdı, buruk tebessümleriyle kaynaştırdı beni.

Annem, geçtiği şehirlerin peçesini indirir benim hiç fark etmediğim güzelliklerinden müstesna hatıralar taşırdı yüreğine.

Yeni mekânlar görmeye hem arzulu, hem de o mekânlara duyacağı bağlılığın vedalarla incineceğinden mustarip. Hem yeni dostlar, yeni muhabbetlerle hemhal olmaya gönüllü, hem gönlünün ayrılıklarla yaralanmasından gamzede olurdu. Ben

vedalardan annem gibi incinmeyi, annem gibi hasretten inlemeyi bilmezdim.

Derken dört yıl kaldığımız ‘Ağlasun’, ömrümün hüznlerine hasretlerine açılan bir tünel; kalbimi annemin kalbiyle donatan bir el oldu. O şehre girerken babama demiştim ki, “Ayrılırken dile gelse bize ne der bu şehir?” Annemi göstererek eklemiştim, “İlişmeyin ‘ağlasun’ der herhalde. Annem buruk bir gülümsemeyle katılmıştı babamla benim kaygısız gülüşümüze. Sonra babam, “Bize öyle der de, annene ne der acaba?” diyerek annemin çok sevdiği bir türküyü mırıldanmıştı: “Mihrican mı değdi gülün mü soldu- Gel ağlama, garip bülbül ağlama...” Ağlasun’da liseyi bitirmiştım. Bir dosta gönül bağlamanın, bir muhabbetten yara almanın, kanayıp da yaranın yerini bulamamanın, bir şehre ait olduğunu hissetmenin ne demek olduğunu Ağlasun’da öğrenmiştim.

Ağlasun’dan Isparta’ya taşınırken ağlamaktan içimi alıp veremiyordum. Babam biraz şaşırmıştı. Annem, başımı omzuna yaslamış saçlarımı okşuyordu, kanayan bir yaraya pansuman yapar gibi. Babam anneme, “İlişmeyelim ağlasun” diye hatırlatmıştı gülümseyerek. Annem yolculuk gecelerinde sessizce ağlarken, babam kulağıma eğilir, “Annen bir melankoli meleği” derdi. Beni göstermişti anneme, “ikinci melankoli meleği yetişiyor” diyerek.

Üzüntülerini hiç belli etmezdi babam. Hep neşeli, hep gamsız görünürdü. Neşesiyle, bir an parlayıp sonra sönüverin ve silinen öfkesini tanırdım sadece. Nükteli konuşmayı çok severdi, bazen öfkesinin doruklarında bile kendi kızgınlığına nükte uydurur öfkesini balonunu gülerek söndürürdü. Pek nadir bir insan olduğunu düşünürdüm. Sonra memleketi olan Artvin’e gittiğimizde, babamın doğduğu köyde ona benzeyen bir sürü adam tanıdım. Artık babam Artvin’in dışında nadirdi sadece.

Isparta benim için güllerin, Mevhibe teyzenin, Canan’ın, akşamüzeri güllere nazır bir balkonda anılan hatıraların, gizlice beliren sızılarının, kanı hâla akan yaraların cümlelerinden kurulan bir roman oldu. Kim demişti, “Roman dediğin bir uzun yol üzerinde dolaştırılan bir aynadır” diye.

Geçtiğim yollardan benim aynama hiç silinmeyen hasretlik aksetti...

Mevhibe teyze iki yıl kaldığımız Isparta'da annemin görüştüğü en has dostuydu. Onunla beraber geçirdiği vakitlerden, ondan dinlediği menkıbelerden, mesnevilerden, manilerden doyumsuz bir zevk alırdı.

Kaç şehir gezdi, her şehirde birkaç dostu oldu anılacak, bazen o kadar bile olmazdı. İçe dönüktü annem. Mahcup bir tabiatı vardı. Gündelik konuşmaların içinde uzun uzadıya bulunmaktan hoşlanmazdı. Az konuştuğu için kulağa şiir gibi gelirdi uzun cümleleri. Bazen babam, "Beni bu şiir gibi sözleriniz mahvetti Lâle Hanım" derdi sesine içli bir yapmacıklık takıştırarak, "Böyle sözlerinizden sonra abayı yaktım size, böyle sözlerinizden sonra uykusuzluklarım başladı..." Bazı sabahlar evden çıkarken bu sözleri şen şakrak sıralardı anneme. O gidince, annem bana döner, "Sen de olmasaydın ben ne yapardım şimdi?" derdi. Evin tek çocuğuydum ben. Benden sonra annem birkaç düşük yapmış. Doktorlar her şey normal diyorlarmış ama gebeliğin üçüncü dördüncü aylarında bebek ölüyormuş annemin karnında. Çok zor hallerdi diye anlatırdı annem. "Peri karışmıştır sana, ilk çocuğun kız ise demek ki erkek çocuklarını boğuyor; kız çocuğuna gebe kalsan o yaşar" diyerek muska tarif edenler, ilaç levazımı yazdırmaya kalkışanlar, babama yeniden evlen diyen akrabalar...

Bu tür şeylere üzülmazdi annem. İnsanları pek umursamazdı. Kimin ne dediğiyle ilgilenmezdi. Öyle kendi içinde, öyle kendi halindeydi ki. Ondan nasıl ayrıldım, hâla gösterdiğim tahammüle şaşıyorum. İnsanoğlu yaşarken ister istemez katlanıyor, sonra katlandığına inanamıyor...

Isparta'dan ayrılacağımıza yakın annem vakitlerini çoğunu Mevhibe teyzeyle geçirmeye başladı. Aralarında çok kuvvetli bir muhabbet bağı, bir gönül birliği vardı. Şimdi hatırlıyorum da o günleri, ayrılıktan ürperen gözlerle bakıyorlardı birbirlerine. Annemin gözlerinde gizli bir çaresizlik; Mevhibe teyze annemin sevdiği bir maniyi ezgileyerek katılıyor o çaresizliğe: "Yara yeri, Sızıldar yara yeri. Kervan göçtü, Yol etti, Yalvararam yara yeri, Ne sende od tükendi, Ne bende yara

yeri...”

Isparta’daki biricik arkadaşım Canan’la ben, Mevhibe teyzeden Gülcü Kızlar’ın hikâyelerini dinlemeye doyamazdık. Mevhibe teyzenin sanki yüzlerce serçeyi yüklenmiş gibi tatlı, sevimli sesi hâla kulaklarımda: “Güller ya gün doğmadan ya da akşam serinliğinde toplanır, amma kızıl gül bağında hava daima leylâk rengi, tatlı bir akşamdır. Gülleri yalnız gülcü kızlar devşirir; nazlı gülün tabiatından onların narin parmakları anlar ancak. Güllere ülfetini derinleştirdikçe gülcü kızlar, güller muhabbetin terini gülcü kızların ellerine bırakır. Gül çamuru derler o terre.

Oysa hakikatte çamur değil, muhabbet nişanıdır o. Gülcü kızlar gül çamurunu zar gibi bezlere sarıp koyunlarında saklarlar, tenleri gül gibi koktukça gülün esrarına karışmış gibi bahtiyar olurlar...” Canan not alırdı Mevhibe teyzenin her anlattığını.

Öyle benziyorduk ki onunla birbirimize; bir şiirin dizeleri gibi... kader bu beraberliğin örgüsünü dağıtmadı uzun zaman; Canan’la ben İstanbul Edebiyatı kazanıp Isparta’dan ayrıldık. Yeni tayin haberi annemle babamı Kütahya’ya uğurladıktan sonra, biz de Canan’la İstanbul’a gittik. Öyle çekilmez acıların günleriydi ki o günler, kalbim nasıl dayandı, bilmem. Annem hiçbir vedaya dayanamaz. Böyleyken Kütahya’ya gideceği vakit ne kadar metin görünüyordu. Yalandı. Benden ayrılır ayrılmaz yıldırım gibi kalbine düşecek acıyı gizleyen bir buluttu.

Vedanın kollarında ben, kaybolmaktan korkan küçük bir kız çocuğuydum. Böyle hissetmiştim, annem bunu sezmiş, sonunda birbirimizin kollarında kaybolur gibi ağlamıştık. Demiştim ki ona, “Ölüm nedir biraz öğreneyim diye, senden ayrılıyorum.” Elini ağzıma kapamıştı, ağlarken gülümsemeye çalışarak. Hiçbir yüz ağlarken gülümseyen annemin yüzü kadar güzel, hiçbir yürek onun hafif yüreği kadar âşık olunmaya layık olamazdı.

Sonunda gitti, ölerек ve öldürerek beni.

Canan bütün gün bana gül yağı aramış. Ben o vedanın ardından gamlı bir hazan gibi içime gömülürken, o, bir teselli bulmak adına belki de, benim en sevdiğim renk olan koyu buhurumeryem

tonunda gülyâğı aramış. Gül şeklinde bir şişede buhurumeryem renginde gülyâğı... Bir dost tarafından teselli edilmekten, içtenlikle verilen sevgiden daha büyük hediye ne olsun? Öyle sıkı kucaklamıştım ki onu, annemin kollarında kaybolur gibi, ağlarken, o da benim için benim gibi nasıl da ağlamıştı.

Derken Isparta'ya veda vakti de geliverdi. İstanbul'u ilk defa görecektim. Ama İstanbul'a dair ne merak, ne hayret, ne de yâranlık taşıyacak takati yoktu kalbimin. Bir ömre bedel aşkların toprağı olan İstanbul'a karşı beslenecek böyle bir gaflet olamazdı; ama ben mazurdum; ailemden ayrılmıştım, şimdi Mevhibe teyzeden ve bütün sevgili hatıraların şehrinden ayrılıyordum.

Son kez dönüp ardıma baktığımda, annemin şiir defterinden ezberlediğim, Ahmet Gazali'ye ait o unutulmaz dörtlüğü fısıldamıştım geçtiğim şehirlerin (varsa) kalbine: "Senin gönlün daima meshur ve musahhardır mazursun- gamın ne olduğunu asla bilemedin mazursun."

Yolculuk boyunca Canan kendi halime bırakmıştı beni. Hiçbir şeyin bana ilişmemesini istediğimi sezmişti. Öylece susuyor, ama kalbimizin içinde söylenen nice hüznü cümleyi bir fotoğraf karesi olup canlanan hatıralar eşliğinde tekrarlayıp duruyorduk.

O yolculukta bir kırılan aynaydı zaman elimde. Zamanın kırılan, dağılıp uzaklaşan halini ilk defa böyle derinden fark ediyordum. Kırılan aynanın bana verdiği hüzünden başka bir şey göremiyor, duyamıyorum; bir romandaki hâyal gibiyim, öyle hissediyordum. Otobüsün teybinde Gülden Karaböcek'in incecik mızraklar gibi insanın kalbine saplanıveren, hüzne müptela o esrik sesi, bir yarayı acımasızca genişleten rüzgâr gibi dokunuyordu bana. Yolculuk boyunca suskun, nasıl da beliriyor belirecek olan ve nasıl da olgunlaşıyor kendinden başka hiçbir şeyi umursamadan, diye düşünüyordum. Sevgiler, hasretler, kim bilir daha ne serüvenlerden geçirecek beni ve daha ne kadar ağırlaşacak...

Olgunlaşmanın durduğu nokta ölüm olmalı. Demek ki beliren, içine aldığı varlık yaşadıkça kendi yolunda ilerleyecek gizlice. Ve demek ki diyordum, benim ömrümü öçöne alan esrar

hasret olacak imiş...

Hasretin, hüznün sancılarıyla beliren düşünceler kalbimi öyle yordu ki gözlerimi yumup bir rehavet düşünde kaybolmak istedim. Annemin, babamın, Mevhibe teyzenin hâyali beliriverdi gözlerimin içinde. Her veda kucaklaşmasını yeniden yaşadım. Mevhibe teyzenin buğulu gözleri daha derinden işledi içime. Sonra titreyen güçsüz elleri ellerime uzandı, küçük bir defter bıraktı avuçlarıma: "Dün gece senin için hazırladım" dedi, titreyen tatlı sesi, "seversin" diye ekledi sonra.

Defterini çıkardım. "Çiçekler Arasında." Anlattığı ve benim tekrar tekrar dinlemekten usanmadığım çiçeklerin hikâyelerini kendi el yazısıyla bir araya getirmiş... Mor menekşe çiçeklerin şeyhi olan gülün dergâhına varır, boynun eğer, derman umar. Gül, "Rengini gamlı kılan, yapraklarını perdeleyen dert nedir ki?" diye sorar. Menekşe, muhabbet bağından hicran dağına nasıl atıldığını, ona muhabbet bağını hatırlatan nağmelerini işittikçe gömleğinin yakasını nasıl yırttığını anlatır... Gül menekşenin derdini dinlerken kimselere faş etmediği gizli derdi şahlanır içinde. O dert öyle üstüne varır ki gülün, çaresizlikten titrer incecik gövdesi ve hüznün gözyaşları beliriverir yapraklarında. Derdinin, çaresizliğinin fark edilmesinden korkar da "Dermanını derdinde ara, git artık" der menekşeye. Menekşe ayrılırken cüret edip güle yapraklarında beliren damlaların ne olduğunu sorar. Gizler derdini gül, "O çiy damlaları benim tacımdır" der. O günden sonra dert gülün tacı olur.

O defteri okudukça geri dönmek isterdim, Mevhibe teyzeye dönmek; bir pervane gibi çırpındı durdu içimde bu arzu.

Derken İstanbul, çiçekleri bir bir kabul edip dertlerini dinlerken kendi derdini gizlemek için ter döken gül gibi, derdimi içine alan bir fânus oldu.

İstanbul... şairlerin müstesna cümlelerinde Leyla gibi bir mâşuk şehir. Ne ki acılarıma, hasretlerime metelik vermeyen umursamaz bir çehreyle karşıladı beni. İstanbul'u kendime benzettim; bir kalbi varsa o da kırıktı. Onun da hasretini çektiği sevgilileri, uzaklaşan güzellikleri, bir aynada kırılan vakitleri vardı. Öyle ya, esenliğinden çalınmış bir

şehir ne kadar teselli edebilir içinde başka şehirlerin hatıralarını taşıyan kırık bir kalbi?

Peçesi indirilmiş, sonra da, uğrunda ölüme yürüyen âşıkların hatıralarını taşıyan güzelliğinden yüzçevirilmiş müstesna bir dilberin hüznü vardı İstanbul'un çehresinde. Derken, benim hasretlerim, kalbimin melûl ezgileri onun buruk akşamlarına karıştı; hem öyle bir karıştı ki bir daha çıkamadım içinden.

Konakladığım son şehir oldu İstanbul.

Sonra, ömrümün geri kalan hasretlerini, ayrılıklarını iyice derinleştirerek içimdeki yerlerini sağlamlaştıran gamsız bir el oldu. Canan fakülteyi bitirip Isparta'ya döndü. Her mektubuyla yaramı derinleştiren sevgili oldu.

Mevhibe teyze ölümsüzlükten gönlümde bâki kalan eşsiz bir kuşa dönüştü, süzüldü durdu içimde.

Annem birkaç şehir daha gezdi babacığımın ardı sıra. Sonunda onun da yolculukları İstanbul'da ikmal oldu. Oysa biliyorum, o yollar kesilmedi içimizde. Geçmişte yaşanan tatlı bir huzurun odaları gibi içinde sakladı bizi. Ne hasretin hüznünden, ne hüznün gözyaşlarından kopamadık bir daha. Ömrümüz, mektupları, geçip giden zamanları bir kutsal metin gibi bağrına bastı. Biliyorum, annem, geçtiği şehirlerde kendi ruhunun yankısını bulduğu her şeye; bir sokağa, bir vaktin hatırasına dahi mektuplar yazdı gizlice. Bir anlık huzurlu hatırayı dahi özlemekten vazgeçmedi... biliyorum, kendi kalbimden biliyorum.

Ve işte saçlarımda berrak bir yaz gecesinin yıldızları gibi beliren senelerin ucunda ben, annemden yadigâr sandığın kıyısında, kalbimin üstünde çiçek bercesteleri, o hikâyenin başındayım hâla... Güneş ufkun eteklerinde hüznlerden bir akşam bahçesi kurmayı sürüdüyor. O bahçede daha kaç akşam dayanır benim gülüm, bilemiyorum.

Münire DANIŞ. Oylanmalar